

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2010. október 20.

LATIN NYELV

**KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**NEMZETI ERŐFORRÁS
MINISZTERIUM**

I. FORDÍTÁS

Romulus tettei
(Eutropius I, 2)

Condita civitate, ² quam ex nomine suo Romam vocavit, ² haec fere egit. ¹ Multitudinem finitimorum in civitatem recepit, ³ centum ex senioribus legit, ¹ ut eorum consilio omnia ageret, ² quos senatores nominavit propter senectutem. ² Tum, cum uxores ipse et populus suus non haberet, ⁵ invitavit ad spectaculum ludorum vicinas urbi Romae nationes ³ atque earum virgines rapuit. ² Commotis bellis propter raptarum iniuriam ⁴ Sabinos vicit. ¹ Et cum orta subito tempestate non comparuisset, ⁵ anno regni tricesimo septimo ad deos transisse creditus est et consecratus. ⁷

Maximálisan elérhető pontszám: 40 pont

A részpontszámokat egy-egy nagyobb gondolati egység végén tüntettük fel. A dolgozat értékelésében a pontszámokat mondatonként kell jelölni. A fordítást akkor tekinthetjük teljes értékűnek, ha a vizsgázó megértette mind a mondat nyelvtani szerkezetét, mind a helyét a kommunikációs folyamatban. Ha a kettő közül csak az egyik valósul meg, a fordítás nem teljes értékű. Ha a tévedés nem lehetetleníti el a szöveg alapvető tartalmának megértését, még akkor se vonjuk le a teljes pontszámot, ha annak oka alapvető grammatikai félreértés! Ha viszont a mondat szerkezetét felismeri a vizsgázó, de nem sikerül a jelentést a szövegkörnyezetnek megfelelően alakítania, teljesítménye nem lehet 50 százaléknál nagyobb. A magyar szöveg minőségével kapcsolatos szempontok: nem a szöveg „irodalmiságát” értékeljük, de csak akkor tekinthető a fordítás kifogástalannak, ha a magyar nyelv szabályai szerint megalkotható mondatokból áll. Értelmetlen mondatokra még akkor sem adhatunk 40 százalékot meghaladó pontszámot, ha a probléma láthatóan nem a latin nyelvi ismeretek hiánya miatt keletkezett. Figyelembe kell venni továbbá a mondatra adható összpontszám 20 százalékaig a szöveg koherenciáját. A szavak jelentését és a mondatok logikai hangsúlyát a szöveg globális megértéséből kell levezetnie a teljes értékű megoldásnak.

Tájékoztató jellegű fordítás:

Miután megalapította a várost, amelyet saját nevére nevezett el, nagyjából a következőket cselekedte. Nagy tömegben fogadta be a városba a környékbelieket, az idősebbek közül kiválasztott százat, hogy mindent az ő tanácsaiknak megfelelően intézzen, és őket idős korukról senatoroknak nevezte. Ekkor, mivel sem neki magának, sem a népének nem volt felesége, meghívta az ünnepi játékokra a Róma városának közelében élő népeket, és hajadon lányait elrabolta. Miután háború tört ki a lányok törvénytelen elrablása miatt [szintén elfogadható: az elrablott lányokat ért igazságtalanság miatt], legyőzte a szabinokat. És mivel egy hirtelen támadt vihar után nem volt látható [elfogadható: eltűnt], úgy vélték, hogy uralkodásának harminchetedik évében eltávozott az istenekhez, és istenné avatták.

II. FELADATSOR

Általános tudnivalók:

Ahol teljes szótári alak megadása a feladat, csak hibátlan és hiánytalan megoldásra lehet pontot adni (részpont nem adható). Hasonlóképpen, ahol ragozott szóalakokat kell megadni, csak hibátlan és hiánytalan megoldás fogadható el.

1. Milyen számban és esetben vannak az alábbi szókapcsolatok? (3 pont)

huic auguri	<i>singularis dativus</i>	1 pont
eos magistratus	<i>pluralis accusativus</i>	1 pont
oppidi nostri	<i>singularis genitivus</i>	1 pont

2. Képezzen mindhárom fokban adverbiumot a *fortis -e* melléknévből! (3 pont)

alapfok	középfok	felsőfok	1+1+1 pont
<i>fortiter</i>	<i>fortius</i>	<i>fortissime</i>	

3. Kösse össze az igealakot a megfelelő jelentéssel! (7 pont)

scripta est	<i>meg van írva</i>	1 pont
scripturus erat	<i>írni készült</i>	1 pont
scriberet	<i>írna</i>	1 pont
scribendum erit	<i>meg kell majd írni</i>	1 pont
scribit	<i>ír</i>	1 pont
scribatur	<i>írassék meg</i>	1 pont
scribet	<i>írni fog</i>	1 pont

4. Fordítsa le a *scribo 3 scripsi scriptum* ige következő participiumait! (3 pont)

scripturus	<i>aki írni akar/készül</i>	1 pont
scribens	<i>író</i>	1 pont
scribendus	<i>megírandó/amit meg kell írni</i>	1 pont

5. Nevezze meg az igenevet vagy az igeneves szerkezetet az alábbi mondatokban! Húzza alá az alkotórészeit! (9 pont)

<u>Bello finito</u> milites domum abierunt.	<i>ablativus absolutus</i>	3 pont
Cornelia et liberi fratrem <u>visitandi</u> causa domum reliquerunt.	<i>gerundium</i>	3 pont
<u>Patres</u> Romani severi <u>fuisse</u> dicuntur.	<i>nominativus cum infinitivo</i>	3 pont

A megnevezésért 2 pont, az aláhúzásért 1 pont adható.

6. *Cicero interrogavit Catilinam, quid superiore nocte egisset.*

Milyen típusú alárendelt mellékmondatot fedez fel a fenti mondatban? (2 pont) <i>függő kérdés / kérdő tárgyi alárendelés</i>	2 pont
Miért áll a mellékmondati ige praeteritumban? (1 pont) <i>mert a főmondat állítmánya (interrogavit) múlt idejű</i>	1 pont
Miért áll a mellékmondati ige perfectumban? (1 pont) <i>mert előidejű a főmondathoz képest</i>	1 pont
Tegye a megfelelő igealakot a megváltoztatott mondatba! (1 pont) <i>Cicero interrogat Catilinam, quid superiore nocte egerit.</i>	1 pont

7. **Nevezzen meg egy római történetírót a köztársaság korából, és adja meg legalább egy műve címét is! (2 pont)**

Például: *Livius: Ab urbe condita, Caesar: Commentarii de bello Gallico / civili*
vagy bármely, az irodalomtörténetből ismert köztársaságkori szerző 2 pont

8. **Melyik tisztségviselőre illik ez a leírás? (3 pont)**

a köztársaság évente választott tisztviselője, aki a pénzügyekért és a kincstárért felelős	<i>quaestor</i>	1 pont
a köztársaság évente választott tisztviselője, aki a bírászkodásért felel	<i>praetor</i>	1 pont
a közmunkákért, a város rendjéért és az ünnepi játékok szervezéséért felelős tisztviselő	<i>aedilis</i>	1 pont